

Preek zondag 5 september

Dienst van Schrift en Tafel in de Sint Margryt

Lezingen: Johannes 7: 1-24

Het Loofhuttenfeest is nabij. Zo horen we Johannes beginnen. Opmerkelijk ,want het vorige hoofdstuk begon nog met de mededeling dat het Paasfeest nabij was. Chronologisch gezien is dat een sprong van 6 maanden. Een gat dat Johannes vult met de mededeling dat Jezus in Galilea bleef rondtrekken om zo het Judese te vermijden vanuit veiligheidsoverwegingen.

Zes maanden in 1 zin. Waarmee meteen maar weer duidelijk wordt dat zo'n Evangelie niet als een chronologisch verslag gelezen wil worden. Bij Johannes gaat het van feest naar feest en dat brengt elke keer een eigen thematiek met zich mee. Waarbij overigens één grote vraag boeven al die verhalen blijft zweven: wie is Hij en vanwaar is Hij? Ook vandaag klinkt die vraag weer....

Maar goed, het Loofhuttenfeest staat voor de deur. Het grote najaarsfeest in Israel en, zeer nadrukkelijk, een pelgrimsfeest. Het is de drukste week van het hele jaar in Jeruzalem en op elke beschikbare plek, pleintjes, daken, balkons zijn loofhutten opgetrokken en de bevolking is vertienvoudigd.

*Een kwetsbaar onderkomen staat opgericht
de sterren doen er dromen van groter licht.
De koele avondwind waait de loofhut door
wij schuilen als pelgrims op 't goede spoor.*

Zo dichte Sytze de Vries. En alles zit er in. Die hut van loof en takken, waarin mensen vervolgens 8 dagen verblijven, in elk geval de maaltijden gebruiken. Nog altijd. Het is als aanschouwelijk onderwijs, bibliodrama: een kleine heropvoering van het wankel en onzekere bestaan in de woestijn. Door het dak heen is de sterrenhemel zichtbaar, al teken dat zegt: Zoals God zijn volk in de woestijn heeft bewaard, zo doet Hij dat vandaag nog. Een gedachte die de basis vormt voor alle liturgie overigens: zoals Hij toen en daar, ook nu en hier. De zin van gedenken.

In dit geval dus dat gedenken van de tocht door de barre woestijn. Die stokoude verhalen over het letterlijk gaan door de woestijn met alle interne en externe bedreigingen, ze laten zich lezen als de weg die het volk Israel heeft te gaan te midden van de woestijn van de volkeren. En dat telkens met die vraag: Hoe blijven we trouw aan de thora en hoe houden we stand in die wereldwoestijn waarin volkomen andere wetten gelden dan die van de Thora: junglewetten, waarbij het recht van de sterkste het hoogste gebod vormt.

Maar dan kun je ook direct een stap verder maken: wanneer Johannes zijn verhaal van de Messias en zijn gemeente vertelt, gaat het eigenlijk om precies hetzelfde: hoe hou je stand als messiaanse gemeente. En is dat geen vraag van alle tijden?

In dit geval zijn er opnieuw bedreigingen van binnenuit en van buitenaf. In het verhaal verwoord, verbeeld door de tegenstem van de Judeeërs en de broers van Jezus.

Die laatsten worden nadrukkelijk ten tonele gevoerd, de familie uit Galilea. Zij gaan op naar het feest. Jezus uiteindelijk ook, zij het niet openlijk, maar zo'n beetje in het verborgene. Je bent even geneigd te denken: waarom vertelt Johannes dit en wat wil hij ermee? Nou moet u weten: op dit feest ligt de bladwijzer bij de Thoralezing altijd in Genesis. Bij de hoofdstukken over Jozef; u weet wel, de gezegende onder de broeders, maar wel door hen verkocht. Zijn wegen waren niet de hunne. Zou Johannes soms om die reden die broers van Jezus hebben opgevoerd met hun opmerkingen dat hij vooral wel naar Jeruzalem moet opgaan om zichzelf daar een groter podium te verschaffen. Als je wat wilt, moet je dat wel in de openbaarheid doen! Maar dan zegt Johannes met een subtiel tussenzinnetje: want zijn broers geloofden nog niet in Hem. Zij geloven in, vertrouwen op andere methoden dan de weg waar Jezus voor kiest. Noem dat een interne bedreiging: suggesties van binnenuit om d boel te forceren. Nee, zegt Johannes: Jezus trekt wel op, maar in het verborgene, waarmee de evangelist zich nadrukkelijk distantieert van elke zelotische strategie van openlijk en gewelddadig verzet tegen Rome en in het verlengde daarvan tot elke poging om het Godsrijk op het programma te zetten, om de simpele reden dat dat altijd op terreur uitloopt.

De messiaanse weg zal een andere blijken te zijn, een van liefde ten einde toe, van zachte krachten. 'Mijn tijd is nog niet gekomen' klinkt het dan ook en niet voor het eerst.

Maar er zijn niet alleen de broers, uit het vervolg blijkt ook dat er onder de Judeeërs en de menigte, de schare, interne verdeeldheid te bestaan. Op zich kan iedereen zien wat er gebeurt, zo in het verborgene wat het nu allemaal ook weer niet. Maar goed, zien is één ding, duiden is weer wat anders. Er worden uiteenlopende conclusies getrokken, die afhankelijk blijken te zijn van wel of geen vertrouwen hebben in deze messias.

De één kijkt onbevooroordeeld en komt tot de conclusie: in deze man is toch meer aan de hand. Niet dat je er precies de vinger op kunt leggen, maar: hij is een goed mens, aldus het eindoordeel. Maar anderen zien in hem vooral een volksverleider, die geen fatsoenlijke geloofsbrieven kan overleggen: waar heeft hij al die wijsheid vandaan als ie niet eens in de leer is geweest bij een van de rabbijnen!? Wat is die voor selfmade-type? Deugt niet!

Uiteindelijk komt het ook nu weer neer op hetzelfde: Wie is deze Jezus? Is Hij werkelijk geworteld in de Vader, in datgene waar de Naam van de Eeuwige voor staat? Het is niet voor het eerst en ook zeker niet voor het laatst dat het om die vraag draait.

Wie is Hij, waar is Hij, waar is Hij vandaan? Hij komt in het verborgene, maar alleen wij als lezers weten dat. Dat realiseren we ons niet altijd, denk ik. Dat is een heel bijzondere positie: wij 'weten' meer dan de meeste spelers in het verhaal.....

Nog één keer terug naar het begin. Het Loofhuttenfeest is nabij. Feest waarop de sterren doen dromen van een groter licht, van een loofhut van vrede de wereld rond; als de Ene, de Eeuwige koning zal worden over heel de aarde, zoals een van Israels profeten het zegt. Een feest van vertrouwen en uithouden dus. In de woestijn die deze wereld soms is, geregeerd door heel andere wetten dan die van Thora en Evangelie. Uithouden.....en uitzien. Om dat laatste gaat het in de slotwoorden van onze lezing. Opeens gaat het daar weer over de sabbat, waarmee Johannes dat opmerkelijke gebeuren aan de badrand van het kuuroord Bethesda in herinnering roept: een mens op zijn benen gezet, opgericht, teruggegeven aan zijn bestemming: vrij mens te zijn. Maar ja, het was dus wel sabbat die dag.....en dus waren de rapen gaar.

Daar lijkt Jezus nu op terug te komen: 'als het volgens Mozes is toegestaan een mens op sabbat te besnijden, om hem zo lid van het volk te maken, waarom zou het niet toegelaten zijn om op sabbat een hele mens gezond te maken'? Zo klinkt de vraag. Waarmee Jezus, dat voor alle duidelijkheid, niet distantieert van de sabbat, zoals zijn opponenten menen, maar juist die sabbat in het veel ruimere perspectief van de bevrijding, van de toekomst plaatst. (maar misschien moeten we het daar binnenkort nog maar eens over hebben....) En bevrijding, toekomst....was daar dat hele Loofhuttenfeest niet op gericht?!

We zijn onderweg, als pelgrims door de tijd. Met leeftocht uit de hemel en toekomst voor ons uit. Want van God is de toekomst, kome wat komt. Amen